

Årsredovisning 2024

Avfall & Återvinning SKARABORG

**Tack för att du
sorterar ditt avfall!**

Innehåll

Sammanfattning	3
Ordföranden har ordet.....	5
Förvaltningsberättelse	7
Översikt över verksamhetens utveckling.....	7
Organisation	8
Styrning och uppföljning	10
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	13
Händelser av väsentlig betydelse.....	16
Väsentliga personalförhållanden.....	19
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	21
Balanskravsresultat 2024.....	25
Förväntad utveckling.....	26
Ekonomiska rapporter	27
Resultaträkning.....	27
Balansräkning.....	28
Kassaflödesanalys	29
Noter och tilläggsupplysningar.....	30
Driftredovisning.....	35
Investeringsredovisning	38
Bilaga 1 Insamlade och behandlade mängder	40
1. Avfallsmängder inom Sverige och EU	40
2. Hanterade mängder inom A&ÅS.....	41
3. Avfallsbehandling.....	46
Godkänd av kommunfullmäktige.....	53

Sammanfattning

Händelser under året

Året har präglats av det utökade uppdrag som trädde i kraft 1 januari 2024, med insamlingsansvar för förpackningar samt obligatorisk insamling av matavfall.

Under 2024 har de aktörer som tidigare hämtat förpackningar och returpapper i flerbostadshus genom ett auktorisationsavtal fått lov att fortsätta med denna hantering. Ett stort informationsarbete har gjorts med fokus på flerbostadshus och den kommande obligatoriska insamlingen. Platsbesök har erbjudits till fastighetsägare som behöver rådgivning kring var kärl eller behållare kan placeras när vi går från en obligatorisk fraktion till sju.

Obligatorisk insamling av matavfall är infört i Essunga, Gullspång, Grästorps och Götene.

I april sattes projektet med fastighetsnära insamling av förpackningar vid småhus i gång i Gullspångs kommun. För alla hushåll i projektet har även obligatorisk utsortering av matavfall införts.

Förbundet har även tagit över ansvaret för insamlingsplatser (tidigare ÅVS). Övertagandet har gått bra. Problem med dumpning av avfall förekommer och det behöver jobbas vidare med att få till beteendeförändringar så dumpning av avfall vid insamlingsplatser upphör.

Grönt kort startades i april vid Heljeved ÅVC i Vara.

Årets resultat

Årets resultat är 24,2 mnkr, vilket är bättre än budgeterat. Skillnaderna är stora jämfört med år 2023, främst då insamling av förpackningar tillkommit med ungefär 38 miljoner kronor både på intäkts- och kostnadssidan.

Det negativa resultatet år 2023 i kombination med hög inflation och höga bränslepriser under 2022 och 2023 ledde till att förbundets taxor höjdes inför 2024. Indexering av

befintliga avtal har varit låga och i flera fall sjunkande under år 2024 och har bidragit till det positiva resultatet.

Årets investeringar uppgår till 17,2 mnkr vilket är 19,5 mnkr mindre än budgeterat. Begagnade kärl som köpts in av tidigare entreprenörer har delats mellan investering och drift utifrån kvarvarande livslängd.

Förväntad utveckling

Avfallssektorn är under förändring. Omställningen mot en cirkulär ekonomi får konsekvenser bland annat i form av ny lagstiftning, skatter och avgifter. EU-direktiv ska implementeras i svensk lagstiftning och innebär mer och noggrannare sortering.

Insamlingsverksamheten kommer att öka de kommande åren, då det kommer bli obligatoriskt med matavfallssortering för alla och förpackningar ska samlas in fastighetsnära. I första skedet kommer investeringar av kärl och sopbilar behöva göras.

Ordföranden har ordet

Nu har vi stängt böckerna för verksamhetsåret 2024. Året då riseldning under några dagar i april var över allt i det offentliga rummet efter att Naturvårdsverket tolkat riksdagens nya avfallsförordning. Och på den vägen fortsatte samhällsintresset för avfallsfrågorna, vilket man kan förstå med tanke på allt spännande som har börjat implementeras men också vad som komma skall.

*Adam van Stam,
ordförande*

Året började med att kommunerna tog över ansvaret för förpackningsinsamlingen från FTI. För vår del innebar det att från en dag till en annan så fick vi ansvaret för allt det som hände ute på de lättillgängliga insamlingsplatserna, med alltifrån nedskräpning, snöröjning till fulla containrar. Samtidigt så skulle insamlingen hos flerbostadshusen flyta på som tidigare men nu via oss fast utan att vi egentligen visste vilka som skulle vara våra kunder.

Att vi tog över ansvaret för förpackningsinsamlingen var dock bara ett första steg mot att vi inom några år ska börja hämta förpackningarna på samma sätt som rest- och matavfallet. Inför utrullningen av den fastighetsnära insamlingen har vi under våren startat Gullspångsprojektet, det här för att testa hur insamlingen kan och ska se ut när det implementeras i våra andra medlemskommuner. Som med allt annat är det bättre att hantera motgångar i liten skala och dra tidiga lärdomar innan arbets sättet rullas ut storskaligt. Även om inte slutrapporten är färdig ännu så är det tydligt att insamlingsmetoden med två fack fungerar och att en majoritet av kunderna tycker systemet är enklare än tidigare samtidigt som vi ser bättre sätt för att samla in glas och metall än just vid fastigheten.

Våra lärdomar från Gullspångsprojektet har föranlett att vi tillsammans med kommuner i liknande situation gått samman för att driva på för en mer pragmatisk syn på insamlingen. En pragmatisk syn där hållbarheten i sin helhet beaktas, med ingången att insamlingsmetoden behöver vara mer flexibel och kunna anpassas utifrån de lokala förutsättningarna.

2024 har varit ett år som inleddes med stor osäkerhet kring var ekonomin i samhället var på väg med skenande priser och stigande räntor som slog hårt både mot vår egen verksamhet i kommunalförbund men så även mot våra kunder. Vi gick in i året med kraftigt höjda taxor vilket blev en extra pålaga för våra kunder men som var nödvändigt för att klara av att möta de utmaningar som vi väntade oss att vi skulle stå inför. Nu när vi vet resultatet så mattades inflationen av, vi fick lägre priser på drivmedel och våra stora indexreglerade kostnader vände till minus efter att precis innan stigit kraftigt. Men det är inte bara en strukturell medvind som gör att vi kan lämna det starka resultat som vi ändå redovisar för 2024, utan det finns också ett långsiktigt effektiviseringsarbete i vår insamling och återvinning. Vi har exempelvis fortsatt införandet av sidlastare för att minska personalkostnaderna samtidigt som arbetsmiljön blir bättre. Vidare har arbetet med Sortera säcken fortsatt på återvinningscentralerna och det leder till minskade behandlingskostnader när större mängder restavfall istället för att eldas upp nu materialåtervinns.

Samtalet kring våra taxor har under året varit livlig och det är en diskussion som är nödvändigt då det leder till en ökad kostnadskontroll och medvetenhet kring att varje krona i höjning vi föreslår tydligt behöver motiveras, vilket tillsammans leder till en mer konkurrenskraftig taxa. Samtidigt ska vi vara stolta för den effektivitet som redan idag finns i verksamhet och som så tydligt visar sig när vi tittar utanför Skaraborg. För gör vi en jämförelse med den genomsnittliga taxan i riket för småhus så motsvarar vår taxa för 2024 den som var genomsnitt i riket för 3 år sedan, trots den skenande kostnadsutvecklingen som varit senaste åren. För flerbostadshus hamnar vår taxa på plats 59 av 290 kommuner när årets taxor jämförs. Siffrorna visar på det goda arbete som utförs i kommunalförbundet, oavsett om det är strategiska åtgärder eller ett informativt samtal med kund ute på betongplattan.

Med det sagt och jämfört med för ett år sedan så står vi idag bättre rustade för att möta de utmaningar och förändringar som vi står inför.

Adam van Stam
Ordförande

Förvaltningsberättelse

Översikt över verksamhetens utveckling

(tkr)	2024	2023	2022	2021	2020
Verksamhetens intäkter	291 811¹	215 749 ²	223 897	180 793 ³	158 012 ⁴
Verksamhetens kostnader	-254 597	-223 846	-218 468	-177 133 ²	-163 006 ³
Finansiella intäkter	302	371			
Årets resultat	24 185	-7 726	5 429	3 660	-4 996
Resultatutveckling (%)	8,0	-4,0	2,0	2,0	2,0
Balansomslutning	126 261	105 058	105 272	83 473	78 077
Investeringar	17 193	13 975	25 685	471	8 305
Långfristiga skulder	0	0	0	0	0
Likvida medel	7 992	12 366	27 553	34 474	28 908
Kassalikviditet	139,9%	105,5%	126,6%	140,2%	118%
Eget kapital	66 974	42 790	50 516	36 589	32 930
Soliditet (%)	53%	41%	48%	44%	42%
Antal anställda	80	69	62 ⁵	56	55

¹ Från och med 2024 är förbundets uppdrag utökat med insamling av förpackningar från hushåll. Intäkterna för uppdraget är 38,8 mnkr år 2024.

² Från och med 2023 bokförs kommunernas kostnader och intäkter för sluttäckning som fordran respektive skuld hos förbundet i stället för att redovisas via resultaträkningen. Det innebär att intäkter och kostnader är lägre år 2023 än 2022. Effekt 15,6 mnkr lägre intäkter/kostnader.

³ Helårseffekt av koncessionsavtalets upphörande år 2020 ger ökade intäkter och kostnader.

⁴ Koncessionsavtalen med Falköpings kommun och Skövde energi upphörde 2020-08-31. Både intäkter och kostnader för behandling av matavfall respektive brännbart restavfall ingår därmed i förbundets ekonomiska redovisning från och med 1 september 2020.

⁵ Korrigerad från årsredovisning 2022.

Organisation

Kommunalförbundet

Kommunalförbundet Avfall & Återvinning Skaraborg (A&ÅS) består av kommunerna Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Töreboda och Vara. Förbundet bildades år 2000 och har successivt vuxit till att nu omfatta större delen av gamla Skaraborg, med 13 medlemskommuner och drygt 216 000 invånare.

Politisk ledning

Kommunalförbundet leds av en direktion där varje medlemskommun representeras av en ledamot och en ersättare. Skövde kommun innehar ordförandeposten. Direktionens presidium består av ordförande och tre vice ordförande, där posterna som vice ordförande alternerar årligen mellan övriga medlemskommuner. Ordförande under 2024 var Adam van Stam (S) och vice ordförande Anders Lundgren (C) från Karlsborg, Lena Christersson (S) från Skara och Monika Lange (M) från Gullspång.

Revisorer

Medlemskommunerna utser växelvis två revisorer och för mandatperioden 2023-2026 är Anders Johansson (pol. obunden) från Karlsborg och Camilla Rydberg (M) från Götene utsedda till revisorer.

Uppdrag

Kommunalförbundets ändamål är att ansvara för det kommunala ansvaret enligt Miljöbalkens 15 kap 20-21 §§. Kommunalförbundet ska skapa en långsiktig hållbar organisation för insamling och hantering enligt det kommunala ansvaret.

Kommunalförbundet ska i samarbete med medlemskommunerna aktivt verka för hållbar utveckling och bidra till samhälls-, miljö- och kundnytta inom sin verksamhet.

Kommunalförbundet ska i sin verksamhet och i samverkan med medlemskommunerna utgå från EU:s avfallstrappa och nationella, regionala och lokala miljömål.

Kommunalförbundet har i uppdrag att:

- samla in och hantera avfall från hushåll och verksamheter som medlemskommunerna är skyldiga att svara för enligt 15 kap 20-21 §§ Miljöbalken med tillhörande lagstiftning.
- samla in och omlasta förpackningsavfall från hushåll och samlokaliserade verksamheter enligt Förpackningsförordningen.
- bistå medlemskommunerna med kompetens och strategiskt stöd inom avfallshantering och det avfallsförebyggande arbetet,
- bereda en gemensam renhållningsordning med avfallsplan och avfallsföreskrifter som sedan antas av förbundsmedlemmarnas kommunfullmäktige,
- bidra till genomförande och uppföljning av avfallsplanen enligt den ansvarsfördelning som framgår av densamma,
- medverka i samhällsplaneringen hos medlemskommunerna i syfte att tillsammans skapa förutsättningar för framtidens avfallshantering och god samhällsplanering med hög service till hushåll och näringsliv. Detta kan ske genom samarbete och samordning med medlemskommunerna om fysisk planering och skapande av attraktiva hållbara bebyggelsemiljöer,
- ansvara för att hushållen får information om avfallsförebyggande åtgärder enligt Naturvårdsverkets föreskrifter,
- anordna möte mellan förbundsdirektör och medlemskommunernas kommunchefer eller motsvarande minst två gånger per år i syfte att stärka samarbetet mellan förbundet och medlemskommunerna.
- vid behov bjuda in medlemskommunerna till dialog.

Privata utförare

Kommunalförbundet anlitar flera privata utförare för olika delar av förbundets uppdrag. De största år 2024 är:

- Skövde energi, för behandling av brännbart avfall och restavfall i kommunerna Falköping, Gullspång, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro och Töreboda.
- Ohlssons i Landskrona AB, för insamling av hushållsavfall och latrin i Essunga, Falköping, Grästorp, Götene, Skara och Vara.
- XR Miljöhantering, för insamling av förpackningar och returpapper från lättillgängliga insamlingsplatser (LIP) och ÅVC i samtliga medlemskommuner, drift och skötsel av ÅVC Tibro samt hämtning/behandling av farligt avfall och transporter av avfall i kommunerna Gullspång, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skövde, Tibro och Töreboda.
- PR Slamsugning AB, för insamling av enskilda avlopp i kommunerna Essunga, Falköping, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Töreboda och Vara.
- Remondis AB, för insamling av hushållsavfall och latrin i Hjo, Karlsborg, Tibro och Töreboda samt för insamling av mat- och restavfall i krantömmande behållare i samtliga medlemskommuner.
- Stena Recycling för städning av insamlingsplatser

Styrning och uppföljning

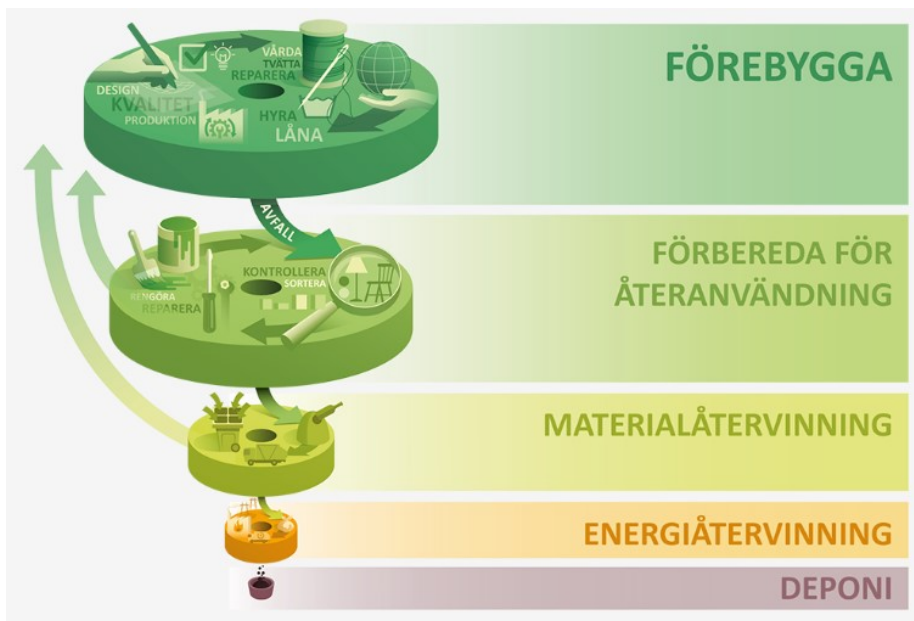
Styrdokument

Förbundets verksamhetsområde regleras av EU:s direktiv och lagstiftning, den svenska Miljöbalken och avfallsförordningar, förpackningsförordningar samt förbundets avfallsföreskrifter och avfallstaxa. Den interna styrningen sker främst utifrån styrdokumenterna förbundsordning, avfallsplan, verksamhetsplan, budget samt internkontrollplan.

Direktionen beslutar årligen om verksamhetsplan, budget och internkontrollplan. Verksamhetsplanen innehåller vision, verksamhetsidé, övergripande mål samt verksamhetsmål för tre år i taget. Budget och verksamhetsplan beslutas varje år i november.

Avfallshierarkin

Avfallshierarkin visar prioriteringsordningen för lagstiftning och insatser inom avfallsområdet. Avfallshierarkin är gemensam för hela EU. Enligt avfallshierarkin ska avfall alltid först och främst förebyggas.

Vision

Visionen beskriver vad förbundet eftersträvar att uppnå i framtiden. Det är en utmanande vision och vi arbetar mycket med våra kunder för att få rätt sortering, både i sopkärlen och på återvinningscentralerna.

Vi är en av de ledande i Sverige inom kommunal avfallshantering och alla våra invånare sorterar rätt!

Verksamhetsidé

Vår verksamhetsidé är en övergripande beskrivning av den verksamhet vi bedriver, vilka vi är till för och vad som kännetecknar inriktningen på vårt arbete.

Vi säkerställer medlemskommunernas insamling och återvinning av hushållsavfall till vår gemensamma nytta. Vi bedriver verksamheten med god service på ett miljöriktigt och effektivt sätt.

Verksamhetsplan

Verksamhetsplanen löper för tre år i taget men revideras årligen av direktionen.

Verksamhetsplanen är indelad i fyra olika perspektiv och i varje perspektiv finns övergripande mål och utifrån dem tas särskilda verksamhetsmål fram. De olika perspektiven är verksamhet och miljö, kund, medarbetare och ekonomi.

Verksamhets- och miljöperspektivet

Verksamhets- och miljöperspektivet innebär att A&ÅS ska bedriva en miljöriktig och effektiv verksamhet. Vi strävar efter att ligga i framkant inom teknisk utveckling för att optimera och effektivisera verksamheten i så stor utsträckning som möjligt.

Kundperspektivet

Kundperspektivet innebär att verksamheten ska kännetecknas av god service, hög tillgänglighet, enkelhet och flexibilitet.

Medarbetarperspektivet

Medarbetarperspektivet innebär att A&ÅS ska vara en attraktiv arbetsgivare med god arbetsmiljö där medarbetarna utvecklas i sina roller och ger god service till våra kunder.

Ekonomiperspektivet

Ekonomiperspektivet innebär att vi arbetar så kostnadseffektivt som möjligt och strävar efter att ha låga avgifter för vår verksamhet.

Internkontroll 2024

Årligen genomförs ett antal kontroller av den egna verksamheten enligt internkontrollplan.

Kundregister:

Kund- och fakturauppgifter har gått igenom för kunder med enskilda avlopp i Essunga kommun. 44 kunder saknade sophämtning alternativt matavfallskärl enligt registret. 17 har

startat sophämtningsabonnemang eller delar med annan kund/anläggning. 19 har uppehåll eller dispens, 7 ärenden är pågående, där några kunder antingen kommer söka sommarabonnemang eller uppehåll.

Validering vågsystem:

Samtliga egna fordonsvågar har validerats. För vågen på Risängens ÅVC genomfördes validering i februari 2025, då byte av delar behövde göras och dessa levererades först i januari.

Nyttjande av "bilpool":

Under 2024 har förbundet haft fem personbilar tillgängliga för tjänsteresor. Tre av dessa har varit knutna till enhetscheferna vid återvinningscentralerna (ÅVC). En av poolbilarna omfördelades under året till transportledaren för insamling i Skövde, medan ytterligare en poolbil är placerad på Rådmansgatan.

För att möta det ökade behovet av platsbesök hos fastighetsägare, i samband med övergången till fastighetsnära insamling, togs ett nytt fordon i bruk i november. Detta fordon ingår dock inte i årets sammanställning.

De fem befintliga bilarna har i genomsnitt körts 1 200 mil vardera under året, med en jämn fördelning av användningen.

Bokförs och ersätts all insamling korrekt:

Dokumentation av internkontroll är inte genomförd under år 2024.

Avgifter mottagande av verksamhetsavfall:

Det är svårt att med säkerhet bedöma mängden avfall som verkligen lämnas i förhållande till de återvinningskort som lösts på de ÅVC:er som saknar våg.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Omvärldsfaktorer

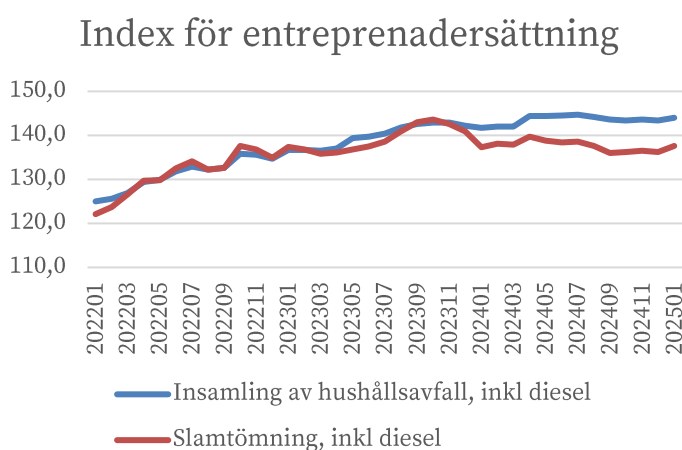
Avfallssektorn är under förändring. Omställningen mot en cirkulär ekonomi får konsekvenser bland annat i form av ny lagstiftning, skatter och avgifter. EU-direktiv ska implementeras i svensk lagstiftning och innebär mer och noggrannare sortering.

Besluten om kommunalt insamlingsansvar av förpackningar samt obligatorisk insamling av matavfall innebär stora krav på kommunerna att anpassa sin verksamhet på relativt kort tid. Ersättningsystemet för insamling av förpackningar innebär även en påfrestning för

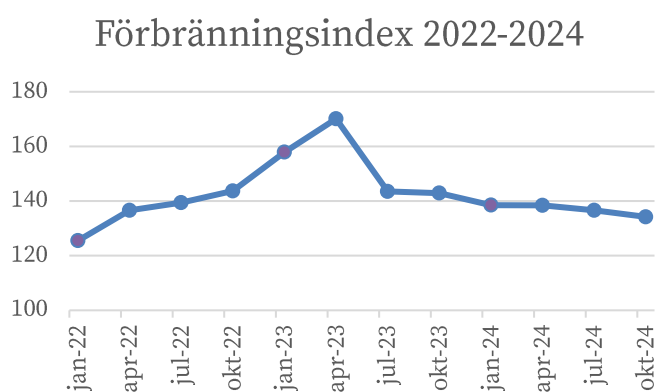
förbundets likviditet, dels för att ersättningen ska sökas kvartalsvis i efterskott med start år 2024, dels för att det inte finns investeringsbidrag.

Prisutveckling och index

52 procent av förbundets kostnader är köp av verksamhet i form av entreprenadersättningar samt behandlingskostnader. Prisutvecklingen för dessa är kopplade till index, exempelvis förbränningsindex och avfallsindex från Sveriges Åkeriföretag.

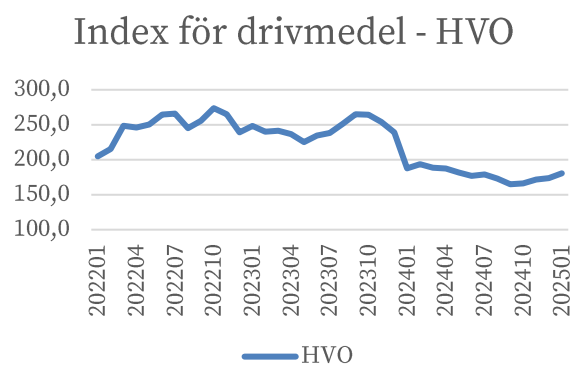
Diagrammet till vänster visar index för åren 2022 till 2024 för entreprenadersättning för slamtömning respektive insamling av hushållsavfall. Åren 2022 och 2023 ökade båda indexen, men har under år 2024 sjunkit eller varit relativt oförändrat.

Förbränningsindex tas fram per kvartal. År 2022 och första halvåret 2023 var det stora ökningarna. Till juli 2023 skedde en stor nedgång och därefter har trenden varit en svag minskning. Förbränningsindex används för behandlingskostnader för restavfall, som är en av förbundet

största kostnader. Minskningen av index år 2023 innebär att behandlingskostnaden för 2024 varit lägre än år 2023. Årskostnaden utgår från index i januari.

Diagrammet visar prisindex för drivmedlet HVO för åren 2022 – 2024. Vid årsskiftet 2023/2024 sjönk index, vilket har inneburit lägre kostnader för förbundet år 2024.

Pensionsförvaltning

Förbundets anställdas pensioner har tryggats via pensionsförsäkringar (KAP/KL och AKAP-KR).

Avfallstaxan

Beslutsprocess för att få en gemensam avfallstaxa är komplex då förslaget måste antas likalydande av samtliga fullmäktige i medlemskommunerna. Samordning av taxan inom kommunalförbundet pågår och år 2024 var det gemensam taxa för tidigare medlemmar i AÖS (Falköping, Gullspång, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro och Töreboda), en gemensam för kommunerna Essunga, Grästorp och Götene samt en för Vara.

Förankringsprocessen mellan förbundets förvaltning, direktion och medlemmarnas fullmäktige är avgörande för taxans godkännande. Taxeförslaget redovisas för kommundirektörerna och det har hittills varit ett framgångsrikt arbetssätt.

Finansförvaltning

För att hantera fluktuationer i likviditet har förbundet möjlighet att nyttja en checkräkningskredit via Skövde kommuns koncernbank.

Händelser av väsentlig betydelse

Yttre påverkan

Förbundet och direktionen har haft ett år som till stor del präglats av den förändring i lagstiftningen som trädde i kraft 1 januari 2024, med insamlingsansvar för förpackningar samt obligatorisk insamling av matavfall.

Ny entreprenör i västra området.

Ohlsons åkeri i Landskrona tog över insamlingsentreprenaden i västra området för Essunga, Grästorp, Götene och Vara kommuner. Övergången skedde i samband med årsskiftet vilket innebar ett antal kortveckor samtidigt som väderförhållandena, med stora snömängder, gjorde att starten inte var helt friktionsfri.

Obligatorisk matinsamling

Vid årsskiftet 2023/2024 trädde lagen om obligatorisk matavfallsinsamling i kraft. Essunga Grästorp samt Götene kommun är först ut att införa det för samtliga småhusfastigheter, detta då de inte tidigare har frivillig matavfallsinsamling. I och med förändringen till obligatorium kan man inte längre få lägre taxa om man väljer att varmkompostera, vilket har varit en pedagogisk utmaning att kommunicera till våra kunder. Förbundet har dispens för att kunna införa matavfallssortering strukturerat.

Under året har obligatorisk matavfallssortering för hushåll med småhus införts även i Gullspåns kommun.

Grönt kort

Under april startade grönt kort vid Heljeved ÅVC i Vara. Under året har här ca 800 kunder utbildats i Grönt kort. Repetitionsutbildningar i Grönt kort har under året startats vid ÅVC:erna i Karlsborg, Värsås och Borreboda (Töreboda kommun) samt fortsatt vid Hjo ÅVC och Timmersdala ÅVC. Totalt har 4 000 personer gått grund- eller repetitionskurs i Grönt kort under 2024. Antalet innehavare av grönt kort var vid årsskiftet 14 300 personer. Grönt kort innebär att man som kund kan besöka sin ÅVC även utanför ordinarie öppettider.

Sortera säcken

Projektet sortera säcken har under året införts vid Borreboda ÅVC i Töreboda. Uppföljande plockanalyser har gjorts vid hälften av de ÅVC:er som har sortera säcken och graden rättsorteringen är i snitt 85%. Sortera säcken finns nu på 18 ÅVC:er.

Matfett

Under mars månad startade insamling av flytande matfett vid samtliga ÅVC:er. Totalt samlades 3,9 ton in.

Grovplast

Ytterligare fyra ÅVC sorterar numera ut grovplast. Under året sorterades 347 ton grovplast ut för materialåtervinning mot tidigare energiåtervinning.

Kundtjänst.

Samarbetet med Skövde kontaktcenter, där de tar alla telefonsamtal och sköter första kontakten med våra kunder har fortsatt år 2024. När förändringar genomförs i avfallshanteringen, som införande av obligatorisk matavfallssortering och insamling av förpackningar, ökar antalet frågor och ärenden till kundtjänst. För att möta detta har vi utökat vår kundtjänst backoffice.

Insamlingsansvar för förpackningar

Vid årsskiftet 2023/2024 har vi tagit över insamlingsansvaret av förpackningar. Fram till dess var det producenterna som har haft insamlingsansvar. Från 1 januari 2024 har vi därför, via upphandlade entreprenörer, tömt och städat ca 140 insamlingsplatser (tidigare återvinningsstationer, ÅVS) och hämtat förpackningar från ca 16 500 hushåll i flerbostadshus.

Ersättningsmodellen för insamling av förpackningar bygger på data per kommun och förpackningsslag och innebär ett administrativt arbete där många detaljer behöver redovisas.

Fastighetsnära insamling av förpackningar (FNI) i flerbostadshus

Under 2024 har de aktörer som tidigare hämtat förpackningar och returpapper i flerbostadshus genom ett auktorisationsavtal fått lov att fortsätta med denna hantering. Ett

stort informationsarbete har gjorts med fokus på flerbostadshus och den kommande obligatoriska insamlingen. Platsbesök har erbjudits till fastighetsägare som behöver rådgivning kring var kärl eller behållare kan placeras när vi går från en obligatorisk fraktion till sju.

Insamlingsplatser

Övertagandet av insamlingsplatser (tidigare ÅVS) har gått bra. I början av året krävdes viss intrimning av hämtningsintervall för att undvika överfulla behållare.

Dumpning av avfall och de kostnader detta medför är ett problem som uppmärksammats över året. Åtgärder avseende beteendeförändring sattes igång i slutet av året och har därmed inte kunna utvärderas ännu.

Metallcontainrar har under årets bytts till annan modell som innebär lägre risk för brand vid tömning. Innan utbytet hann 2 bränder ske, när metallavfallet komprimerades. Efter utbytet har inga bränder skett i metallcontainrarna.

Under sommaren utsattes ett fåtal insamlingsplatser för sabotage i form av anlagda bränder i containrar, företrädesvis i Skara kommun. Ett fåtal insamlingsplatser har flyttas under året, andra har varit avstängda korta perioder. Några bygglov har avslagits på insamlingsplatser som behöver flyttas. Detta har resulterat i en insamlingsplats som är tillfälligt borttagen, då förbundet inte har fått godkänt på föreslagen markyta. Ny markyta undersöks i dialog med berörd kommun.

Gullspångsprojektet

I april sattes projektet med fastighetsnära insamling av förpackningar vid småhus i gång i Gullspångs kommun. För alla hushåll i projektet har även obligatorisk utsortering av matavfall införts.

Projektet har tagits emot väl av invånarna som fått en utökad servicenivå på insamling av det vardagliga avfallet. En del tekniska lösningar har fått ändrats under året då problem har stötts på. Plockanalyser innan och efter uppstart visar att mer förpackningar sorteras ut ur restavfallet men tyvärr kvarstår en ansevärd mängd. Här behövs mer informationsinsatser.

Det utsorterade matavfallet är av hög kvalitet. Hela 99 procent är rätt i matavfallskärnen!

När det gäller pappers- och plastförpackningar behövs mer information till invånarna för att öka kvalitetsnivån. Vanligaste felsorteringen är returpapper, som inte är en förpackning, och som ska lämnas i container för returpapper på samlingsplats.

Insamling av glas fastighetsnära har sina utmaningar med exempelvis få utställda kärl, liten insamlad mängd och höga ljudnivåer vid tömning av kärl. Utvärdering av projektet pågår och planeras att utökas.

Väsentliga personalförhållanden

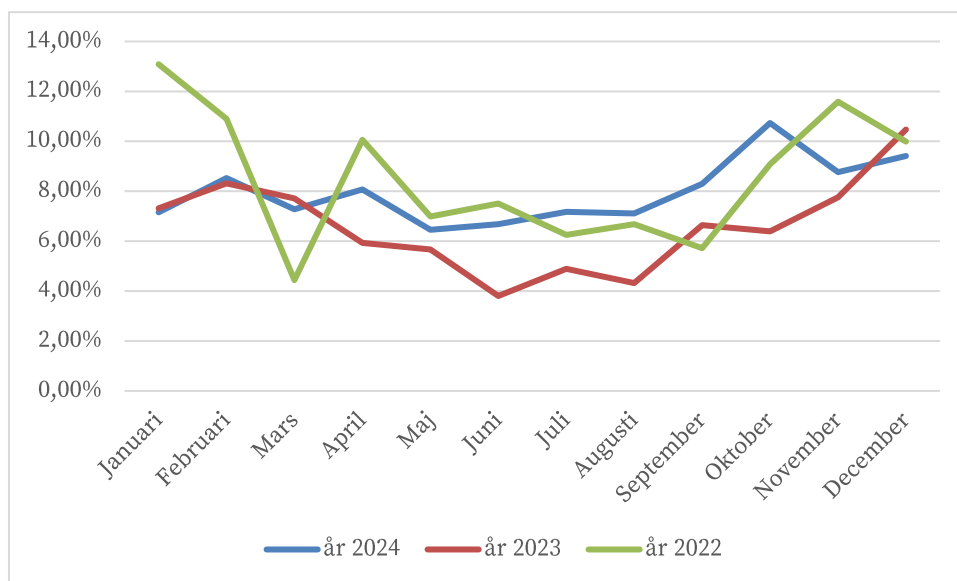
Medarbetare

Antalet tillsvidareanställda vid årets slut uppgår till 80, varav 33 kvinnor och 47 män. Det är en högre andel kvinnor inom ledning och administration samtidigt som det är en högre andel män inom insamlingen. Antalet anställda har ökat de senaste åren då förbundet har vuxit både genom fler medlemskommuner och utökat uppdrag. Medelåldern för de anställda är 45 år.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron under året var 8,0 procent, vilket är en ökning från 6,5 procent år 2023, men lägre än 8,4% år 2022. Riksnitt för sjukfrånvaro för kommunanställda var 7,5% år 2023. Det är främst sjukfrånvaron för kvinnor som har ökat jämfört med föregående år.

Diagram över sjukfrånvaron per månad för åren 2022 till 2024

Redovisning av sjukfrånvaro (% av total arbetad tid)

2024 2023 2022

Total sjukfrånvaro i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	8,0%	6,5%	8,4%
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	42,3%	27,6%	19,2%
Sjukfrånvaro för kvinnor	9,4%	5,6%	8,4%
Sjukfrånvaro för män	7,0%	7,1%	8,4%
Sjukfrånvaro i åldrarna 29 år eller yngre	4,7%	5,3%	20,4%
Sjukfrånvaro i åldrarna 30-49 år	7,2%	6,0%	7,6%
Sjukfrånvaro i åldrarna 50 år eller äldre	10,0%	7,3%	7,4%

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning fortsätter att vara en utmaning inom samtliga verksamhetsområden i förbundet. Efterfrågan på chaufförer är fortsatt hög och har varit det under en längre tid. Kravet på yrkeskompetensbevis (YKB) har begränsat urvalet något, men rekryteringsläget har förbättrats under året. För att möta det ökade behovet har förbundet behållit kompetenta sommarvikarier, vilket har bidragit till en mer stabil och flexibel bemanning.

Den pågående utvecklingen inom ÅVC-verksamheten, såsom införandet av Grönt kort och Sortera säcken, har höjt kompetenskraven för dessa yrkesroller. Förutom grundläggande yrkeskunskap har serviceförmåga och social kompetens blivit allt viktigare egenskaper för arbete på ÅVC. Detta ställer ökade krav på rekrytering, utbildning och kontinuerlig kompetensutveckling för att säkerställa en hög servicenivå och effektiv avfallshantering.

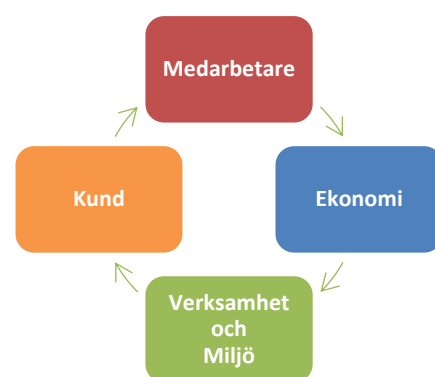
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Mål och måluppfyllelse 2024

Uppföljning av målen i verksamhetsplanen sker löpande under året och redovisas till direktionen två gånger per år.

Förbundet har 5 övergripande mål. Ett mål har uppnåtts, ett mål har delvis uppnåtts medan ingen mätning gjorts för tre mål. För kund- och

medarbetarperspektivet är målen satta som strävansmål, med mätning via kund- och medarbetarundersökningar som genomförs var tredje år. Det är dessa mål som det inte gjorts någon mätning för.

Måluppfyllelse

- 🙄 Bedriva en effektiv och miljöriktig verksamhet
- 🙄 God service med hög tillgänglighet
- ❌ Aktuell och lättillgänglig information om Avfall & Återvinning Skaraborgs miljödrivna avfallshantering och kundens bidrag till denna ("alla måste förstå – alla måste vara med")
- ❌ Vara en attraktiv arbetsgivare
- 😊 Ekonomi i balans

Den samlade bedömningen av god ekonomisk hushållning är att förbundet fortsatt har en god ekonomi och goda rutiner för att arbeta mot de uppsatta målen.

Verksamhet- och miljöperspektiv

Övergripande mål: **Bedriva en effektiv och miljöriktig verksamhet.**

Indikator	Måluppfyllelse
Andelen rättsorterat i restavfallet ska vara minst 85 viktprocent.	<p>Målet är delvis uppnått.</p> <p>Målet är uppnått för restavfall insamlat på ÅVC, men inte för restavfall insamlat via sophämtningen.</p> <p><u>Kommentar:</u></p> <p>Som uppföljning av projektet sortera säcken har plockanalyser på ÅVC genomförts vid Hjo ÅVC, Falevi ÅVC, Karlsborg ÅVC och de föreningsdrivna ÅVC:erna i Skövde. Medeltalet blev 86 procent.</p> <p>Som en del av Gullspångsprojektet, med fastighetsnära insamling av förpackningar från småhus, har plockanalys genomförts. För restavfall var 53 procent rätt sorterat. Innan projektet startade var 47 procent rätt sorterat.</p>
Matavfallets renhetsgrad ska vara minst 98 viktprocent vid varje fastighet.	<p>Målet är uppnått.</p> <p>Plockanalys visar att 99 procent av matavfallet i den bruna tunnan är bioavfall som kan återvinnas till biogödsel och biogas</p> <p><u>Kommentar:</u></p> <p>Plockanalys genomfördes i Gullspångs kommun i oktober år 2024. Resultatet är en förbättring från 2023 då 93 procent var rätt sorterat.</p>

Kundperspektiv

Övergripande mål: **God service och hög tillgänglighet.**

Indikator	Måluppfyllelse
Nöjd kundindex ska år 2026 vara minst 85 %.	Ej mätt under perioden. <u>Kommentar:</u> Nästa mätning av Nöjd kundindex genomförs år 2026. 81 % av kunderna var nöjda med avfallshanteringen i kommunen enligt kundnöjdhetsmätning genomförd år 2023.
Grönt kort införs för minst en ÅVC årligen.	Målet är uppnått. Heljeved ÅVC i Vara startade Grönt kort för kunder den 22 april 2024.

Övergripande mål: **Aktuell och lättillgänglig information om Avfall & Återvinning Skaraborgs miljödrivna avfallshantering och kundens bidrag till denna ("alla måste förstå – alla måste vara med").**

Indikator	Måluppfyllelse
Nöjd kundindex ska år 2026 vara minst 85 %.	Ej mätt under perioden. <u>Kommentar:</u> Nästa mätning av Nöjd kundindex genomförs år 2026. 69 % av kunderna var nöjda med informationen och 74 % var nöjda med kundtjänst enligt kundnöjdhetsmätning genomförd år 2023.

Medarbetarperspektiv

Övergripande mål: **Vara en attraktiv arbetsgivare.**

Indikator	Måluppfyllelse
Nöjd medarbetarindex ska öka inom respektive avdelning samt inom förbundet som helhet jämfört med föregående mätning.	<p>Ej mätt under perioden.</p> <p><u>Kommentar:</u> Medarbetarundersökningen genomförs vart tredje år och nästa mätning görs år 2025. Nöjd-medarbetar-index används som ett komplement för att följa trender i verksamheten. Undersökning genomfördes under hösten 2022 och det samlade resultatet var 76 %. Eftersträvansvärt är att ständigt förbättra sig samt att inte understiga riktvärdet 63. Fördelning mellan avdelningarna: insamling 67 %, ÅVC 76 %, kontor 84 %.</p>

Ekonomiperspektiv

Övergripande mål: **Ekonomi i balans.**

Indikator	Måluppfyllelse
Soliditeten understiger inte 35 %.	<p>Målet är uppnått.</p> <p>Soliditeten är 53 % och överstiger därmed det finansiella målet.</p>
Taxan för fastighetsägare samt småhusägare ska vara konkurrenskraftig, samma eller under, jämfört med rikssnittet.	<p>Målet är uppnått.</p> <p><u>Avgift flerbostadshus 2023 (senast tillgängliga statistik)</u> Sverige: 1 656 kr/lägenhet A&ÅS: 1 012 kr/lägenhet; (1 323 kr/lägenhet år 2024)</p> <p><u>Avgift småhus 2023 (senast tillgängliga statistik)</u> Sverige: 2 737 kr A&ÅS: 2 045 kr; (2 400 kr år 2024)</p>

God ekonomisk hushållning

Förbundet har en väl fungerande struktur för uppföljning av mål och ekonomi vilket är nödvändigt för god ekonomisk hushållning. Verksamheten följs upp utifrån fyra olika perspektiv; verksamhet och miljö, kund, medarbetare och ekonomi. Inom varje perspektiv finns långsiktiga övergripande mål och delmål som årligen ses över av direktionen. För kund- och medarbetarperspektivet är de årliga delmålen satta som strävansmål.

Fyra av delmålen har uppnåtts. De finansiella målen överstigs och den ekonomiska ställningen är fortsatt god. Plockanalys visar att 99 procent av matavfallet i den bruna tunnan är bioavfall som kan återvinnas till biogödsel och biogas. Heljeved i Vara kommun har startat med Grönt kort för kunder. Verksamheten genomsyras av ständig strävan efter en effektiv och miljöriktig verksamhet.

Delmålet om att minst 85 viktprocent av restavfallet ska vara rättsorterat är delvis uppnått. Målet är uppnått för restavfall insamlat på ÅVC, men inte för restavfall insamlat via sophämtningen.

Tre delmål har inte mätts, då medarbetarundersökning och kundenkät görs vart tredje år.

Ekonomisk ställning

Resultatet för året är 24,2 mnkr. Det är 21,3 mnkr högre än det budgeterat resultat. Soliditeten uppgår till 53 procent vilket innebär att det finansiella målet är uppfyllt. Den ekonomiska ställningen är god. Det egna kapitalet uppgår till 67 mnkr vid årets slut. Även kassalikviditeten är god (140 procent) vilket innebär att kortfristiga skulder kan betalas i stor utsträckning utan att behöva använda checkkredit eller uppta några andra lån.

Balanskravsresultat 2024

Årets resultat efter balanskravsutredning är 24,0 mnkr. Avfall & Återvinning Skaraborg har fortsatt en god finansiell ställning med en soliditet som överstiger målet i verksamhetsplanen och eget kapital som uppgår till 67,0 mnkr.

Förbundet uppfyller balanskravet och har en ekonomi i balans för år 2024.

Balanskravsutredning (tkr)	2024	2023	2022
Årets resultat enligt resultaträkningen	24 185	-7 726	5 430
- samtliga realisationsvinster	-209	-540	-542
+ realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0
+ realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0	1	39
-/+ orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0
+/- återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	23 976	-8 265	4 927
- reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	0	0
+ användning av medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0
Årets balanskravsresultat	23 976	-8 265	4 927

Förväntad utveckling

Avfallssektorn är under förändring. Omställningen mot en cirkulär ekonomi får konsekvenser bland annat i form av ny lagstiftning, skatter och avgifter. EU-direktiv ska implementeras i svensk lagstiftning och innebär mer och noggrannare sortering. Det finns även en förväntan från invånarna på en högre servicegrad samtidigt som taxorna ska hållas nere enligt målen.

Största utmaningen kommande år är de nya kraven på fastighetsnära förpackningsinsamling och den omställning det innebär, inte bara för vår del utan även för samtliga fastighetsägare och småhusägare. Ytor som inte finns i dag kommer behövas skapas för att möjliggöra hantering som svarar upp mot nya kraven på sortering och insamling.

Ersättningssystemet för insamling av förpackningar innebär även en påfrestning för förbundets likviditet, dels för att ersättningen ska sökas kvartalsvis i efterskott med start år 2024, dels för att det inte finns investeringsbidrag. Införandet av fastighetsnära insamling av förpackningar samt obligatorisk sortering av matavfall innebär investering av fler kärl och fler sopbilar. Arbetet med att se över förbundets kostnader, investeringsbehov och taxor är ständigt pågående.

Ekonomiska rapporter

Resultaträkning

Resultaträkningen visar det finansiella resultatet under en viss tidsperiod och förklarar hur det uppkommit.

tkr	Not	2024-01-01 -2024-12-31	Budget 2024	2023-01-01 -2023-12-31
Verksamhetens intäkter	2	291 811	273 742	215 749
Verksamhetens kostnader	3, 4	-254 597	-256 743	-213 273
Avskrivningar	5	-13 247	-14 076	-10 573
Verksamhetens nettokostnader		23 966	2 923	-8 097
Finansiella intäkter		302	20	371
Finansiella kostnader		-84	-20	0
Resultat efter finansiella poster		24 185	2 923	-7 726
Årets resultat		24 185	2 923	-7 726

Årets resultat är 24,2 mnkr, vilket är bättre än budgeterat. Skillnaderna är stora jämfört med år 2023, främst då insamling av förpackningar tillkommit med ungefär 38 miljoner kronor både på intäkts- och kostnadssidan.

Det negativa resultatet år 2023 i kombination med hög inflation och höga bränslepriser under 2022 och 2023 ledde till att förbundets taxor höjdes inför 2024. Indexering av befintliga avtal har varit låga och i flera fall sjunkande under år 2024 och har bidragit till det positiva resultatet.

En jämförelse med 2023 visar att intäkterna har ökat med 35 procent, där ersättning för förpackningsinsamling står för hälften. Verksamhetens kostnader har ökat med 19 procent (förpackningsinsamling står för 17) och avskrivningarna med 25 procent (förpackningsinsamling står för 12).

Balansräkning

Balansräkningen beskriver förbundets finansiella ställning vid en viss tidpunkt. En ögonblicksbild som visar förbundets tillgångar och skulder. Den visar hur kapital används (tillgångar) och hur det skaffats fram (skulder och eget kapital).

tkr	Not	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	6	1 386	2 060
Maskiner och inventarier	7	41 925	37 305
Summa anläggningstillgångar		43 310	39 364
Omsättningstillgångar			
<i>Fordringar</i>			
Övriga fordringar	8	74 958	53 327
Kassa och Bank		7 992	12 366
Summa omsättningstillgångar		82 950	65 694
SUMMA TILLGÅNGAR		126 261	105 058
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
SKULDER			
Eget kapital			
Årets resultat		24 185	-7 726
Övrigt eget kapital		42 790	50 516
Summa eget kapital		66 974	42 790
Skulder			
<i>Kortfristiga skulder</i>	9	59 286	62 268
Summa skulder		59 286	62 268
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		126 261	105 058
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Totala tillgångar har ökat med 21,2 mnkr, där fordran på Naturvårdsverket för bidrag för insamling av förpackningar står för 20,5 mnkr. Förbundets soliditet har stärkts och är nu

53 %. 46,3 mnkr av det egna kapitalet kommer från kapitaltillskott när nya kommuner gått med i förbundet.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar hur förbundet finansierar sin verksamhet och sina investeringar under en tidsperiod. Kassaflödesanalysen visar faktiska in- och utbetalningar, till skillnad från resultaträkningen som visar intäkter och kostnader.

tkr	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Den löpande verksamheten		
Årets resultat	24 185	-7 726
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		
Av- och nedskrivningar	13 247	10 573
Övriga ej likviditetspåverkande poster	-210	-539
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	13 037	10 034
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-21 630	-11 572
Ökning/minskning kortfristiga skulder	-2 982	7 512
Kassaflöde från den löpande verksamheten	12 610	-1 752
Investeringsverksamheten		
Investering i materiella anläggningstillgångar	-17 193	-13 975
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	209	539
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-16 984	-13 435
Finansieringsverksamheten		
Kapitaltillskott nya medlemmar		
Medel från finansieringsverksamheten		
Årets kassaflöde	-4 374	-15 187
Likvida medel vid årets början	12 366	27 553
Likvida medel vid årets slut	7 992	12 366

Förbundets likvida medel uppgår till 7,9 mnkr vid årsskiftet. Det är en minskning med 4,4 mnkr under året. Kortfristiga fordringar har ökat då bidrag från Naturvårdsverket för insamling av förpackningar betalas ut i efterskott. Investeringsnivån är högre än avskrivningarna och bidrar därmed till minskning av likvida medel. Årets positiva resultat dämpar minskningen av likvida medel.

Noter och tilläggsupplysningar

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bl.a. innebär att:

- Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.
- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

INTÄKTER

Redovisning av intäkter

Försäljning av varor och tjänster redovisas vid leverans till kunden, i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljningen redovisas efter avdrag för moms och rabatter. Övriga intäkter som intjänats intäktsredovisas enligt följande: Ränteintäkter i enlighet med effektiv avkastning.

KOSTNADER

Avskrivningar

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar.

Avskrivningstider

En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgång görs. Tillgångstypen skrivs sedan av på den närmast lägre avskrivningstiden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	10-20 år
Maskiner, inventarier och fordon	3-10 år

Avskrivningsmetod

I normalfallet tillämpas linjär avskrivning, det vill säga lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till ett prisbasbelopp och gäller som gemensam gräns för materiella och immateriella tillgångar och därmed också för finansiella leasingavtal.

Redovisning av hyres-/leasingavtal

Leasingavtal för bilar *där varje enskilt avtal är oväsentligt och enskilt klassificeras som operationell leasing* bedöms samlat för tillgångskategorin "bilar" och redovisas som finansiell leasing om värdet totalt är väsentligt.

Uppskattningar och bedömningar

Upprättandet av bokslut och tillämpning av redovisningsprinciper, baseras ofta på ledningens bedömningar, uppskattningar och antaganden som anses vara rimliga vid den tidpunkt då bedömningen görs. Uppskattningar och bedömningar är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer, som under rådande omständigheter anses vara rimliga. Resultatet av dessa används för att bedöma de redovisade värdena på tillgångar och skulder, som inte annars framgår tydligt från andra källor. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet.

Inga väsentliga källor till osäkerhet i uppskattningar och antaganden på balansdagen bedöms kunna innebära en betydande risk för en väsentlig justering av redovisade värden för tillgångar och skulder under nästa räkenskapsår.

Not 2 Verksamhetens intäkter

	2024	2023
<i>Taxor och avgifter</i>	-251 659	-213 695
<i>Bidrag</i>	-39 205	-597
<i>Realisationsvinster</i>	-209	-540
<i>Försäkringsersättningar</i>	0	-148
<i>Övriga intäkter</i>	-738	-768
Summa verksamhetens intäkter	-291 811	-215 749

Not 3 Ersättning till revisorerna

	2024	2023
Revisionsuppdraget		
<i>KPMG</i>	50	39
	50	39

Not 4 Verksamhetens kostnader

	2024	2023
<i>Löner och sociala avgifter</i>	46 017	42 530
<i>Pensionskostnader</i>	8 351	4 021
<i>Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial</i>	1 012	0
<i>Bränsle, energi och vatten</i>	5 775	6 770
<i>Köp av huvudverksamhet</i>	140 973	119 594
<i>Lokal- och markhyror</i>	4 811	4 279
<i>Övriga tjänster</i>	5 177	5 331
<i>Lämnade bidrag</i>	0	19
<i>Realisationsförluster och utrangeringar</i>	0	1
<i>Övriga kostnader</i>	42 482	30 728
Summa verksamhetens kostnader	254 597	213 273

Not 5 Avskrivningar

	2024	2023
<i>Byggnader</i>	674	666
<i>Maskiner och inventarier</i>	12 574	9 907
<i>Summa avskrivningar</i>	13 247	10 573
<i>Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod, år</i>		
<i>Byggnader</i>	11	11
<i>Maskiner, inventarier och fordon</i>	6	6

Not 6 Byggnader och mark

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Ingående anskaffningsvärden</i>	7 088	6 584
<i>Investeringar</i>	0	298
<i>Omklassificeringar</i>	0	206
<i>Utgående ackumulerade anskaffningsvärden</i>	7 088	7 088
<i>Ingående avskrivningar</i>	-5 028	-4 362
<i>Årets avskrivningar</i>	-674	-666
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-5 702	-5 028
<i>Pågående nyanläggningar</i>		
<i>Ingående balans</i>	0	205
<i>Under året genomförda omfördelningar</i>	0	-205
<i>Utgående balans</i>	0	0
<i>Utgående redovisat värde</i>	1 386	2 060

Not 7 Maskiner och inventarier

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Ingående anskaffningsvärden</i>	94 245	80 569
<i>Investeringar</i>	17 193	13 676
<i>Utgående ackumulerade anskaffningsvärden</i>	111 437	94 245
<i>Ingående avskrivningar</i>	-56 940	-47 033
<i>Årets avskrivningar</i>	-12 573	-9 907
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-69 513	-56 940
<i>Utgående redovisat värde</i>	41 925	37 305

Not 8 Fordringar

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Kundfordringar</i>	48 061	40 899
<i>Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter</i>	26 059	10 849
<i>Övriga kortfristiga fordringar</i>	838	1 579
<i>Redovisat värde vid årets slut</i>	74 958	53 327

Not 9 Kortfristiga skulder

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Leverantörsskulder</i>	-31 057	-28 890
<i>Moms och punktskatter</i>	-8 057	-7 400
<i>Personalens skatter, avgifter och löneavdrag</i>	-1 677	-1 432
<i>Övriga skulder, sluttäckning</i>	-1 086	-10 095
<i>Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter</i>	-17 409	-14 451
<i>Summa kortfristiga skulder</i>	-59 286	-62 268

Driftredovisning

Resultatanalys

Årets resultat uppgår till +24,2 mnkr vilket är 21,3 mnkr högre än budget.

Renhållningsuppdraget, som finansieras via taxor, har ett resultat på 23,4 mnkr vilket är 14,0 mnkr högre än budget. Övrig verksamhet, som består av förpackningsinsamling, sluttäckning och verksamhetsavfall, har ett resultat på 0,6 mnkr som är 7 mnkr högre än budget. Det positiva finansnettot bidrar med 0,2 mnkr.

Det är förbundets första år med ansvar för insamling av förpackningar. Budget för både kostnader och intäkter byggde på uppskattningar, då uppgifter saknades för exempelvis antal flerbostadshus med förpackningsinsamling samt att förbundet under året genomförde testprojekt för småhus i Gullspång med insamling av förpackningar samt mat- och restavfall i tvåfackskärl.

De största budgetavvikelsena är:

- ✓ +7,3 mnkr högre ersättning för insamling av förpackningar
- ✓ +6,0 mnkr högre intäkter för hämtningsavgifter för sophämtning
- ✓ +5,5 mnkr lägre behandlingskostnad för sophämtning, främst restavfall till följd av sänkt index som ledde till lägre pris
- ✓ +2,9 mnkr lägre behandlingskostnad för ÅVC, främst brännbart (sänkt index och därmed lägre pris) och hårdplast (lägre volymer än budgeterat)
- ✓ -2,4 mnkr inköp av kärl för sophämtning och förpackningar, här ingår inköp av begagnade kärl från tidigare entreprenörer, ersättningskärl för trasiga kärl samt inköp av kärl för utbyggnad av fastighetsnära insamling (där storlekar som förbundet kommer få överskott på när utbyte till tvåfackskärl för småhus är genomförd är med som driftkostnad, medan övriga kärl är investering)
- ✓ +1,6 mnkr högre intäkter ÅVC för omlastning samt förpackningsinsamling på ÅVC

I denna redovisning ingår interna kostnader och intäkter, mellan de olika verksamheterna, vilket leder till att både kostnader och intäkter blir högre än i resultaträkningen där dessa ej är med.

Redovisning av kostnader och intäkter

tkr	Intäkter 2024	Kostnader 2024	Resultat 2024	Budget 2024	Utfall 2023
Direktion	0	-533	-533	-720	-629
Administration, inkl grundavgifter	86 753	-20 509	66 244	65 377	49 016
Återvinningscentraler	13 651	-70 627	-56 976	61 700	-50 821
<i>Finansieras av grundavgifter</i>	<i>100 404</i>	<i>-91 669</i>	<i>8 735</i>	<i>2 957</i>	<i>-2 434</i>
Enskilda avlopp	22 630	-24 767	-2 137	-1 000	-1 718
Sophämtning	129 953	-113 172	16 781	7 431	-2 617
<i>Finansieras av hämtningsavgifter</i>	<i>152 583</i>	<i>-137 939</i>	<i>14 644</i>	<i>6 431</i>	<i>-4 335</i>
Renhållningsuppdrag Summa	252 987	-229 608	23 379	9 388	-6 769
Insamling av förpackningar	38 811	-38 428	383	-6 465	-991
Sluttäckning	1 016	-1 016	0	0	0
Verksamhetsavfall	761	-557	204	0	-338
Övrig finansiering Summa	40 588	-40 001	587	-6 465	-1 329
Finansnetto	302	-84	218	0	371
Resultat	293 877	-269 692	24 185	2 923	-7 726
<i>varav interna intäkter/kostnader</i>	<i>1 764</i>	<i>-1 764</i>			

Kostnader per verksamhet

Total kostnad för förbundet är 269,7 mnkr jämfört med budget på 270,8 mnkr. Det förekommer budgetavvikelser inom kostnaderna, även fast utfallet totalt sett är nära budget.

Behandlingskostnader har varit lägre än budgeterat. Framst till följd av sänkt pris för behandling av restavfall, då index sänkts under året.

Kostnaderna för inköp av kärl har varit högre än budgeterat, bland annat då begagnade kärl köpts in från tidigare entreprenörer och de har fördelats mellan drift och investering utifrån kvarvarande livslängd.

Även kostnaderna för personal har varit högre än budgeterat. Kundtjänst har utökats för att möta det ökande antalet frågor och ärenden från våra kunder. ÅVC har under året genomfört utbildningar för sortera säcken och grönt kort, såväl nya som repetition. Insamlingen har utökats för Gullspångsprojektet och i slutet på året för att från 1 januari 2025 ta över insamling av förpackningar hos flerbostadshus i Gullspång, Mariestad och Skövde.

tkr	Kostnader 2024	Budget 2024	Budgetavvikelse kostnader	Utfall 2023
Direktion	-533	-720	187	-629
Administration och ledning	-20 509	-19 523	-986	-21 148
Återvinningscentraler	-70 627	-70 981	354	-62 459
Finansieras av grundavgifter	-91 669	-91 224	-445	-84 236
Enskilda avlopp	-24 767	-23 920	-847	-21 788
Sop- och latrinhämtning	-113 172	-115 794	2 622	-114 487
Finansieras av hämtningsavgifter	-137 939	-139 714	1 775	-136 275
Kostnader renhållningsuppdraget	-229 608	-230 938	1 330	-220 510
Förpackningsinsamling	-38 428	-37 965	-463	-991
Sluttäckning	-1 015	-1 016	1	-1 205
Verksamhetsavfall	-557	-900	343	-1 140
Kostnader övrig verksamhet	-40 000	-39 881	-119	-3 336
Finansiella kostnader	-84	-20	-64	0
Summa kostnader	-269 692	-270 839	1 147	-223 846

Intäktsredovisning

Total intäkt för förbundet är 293,9 mnkr jämfört med budget på 273,8 mnkr.

För förpackningsinsamlingen har intäkterna blivit 7,3 mnkr högre än budget.

Verksamheten är ny för förbundet och vi saknade inför året information om hur många flerbostadshus som redan hade insamling av förpackningar.

Vid budgetering har hämtningsavgifterna undervärderats och intäkterna har blivit 6,0 mnkr högre. 8 mnkr av hämtningsavgifterna är miljöavgifter från kunder som inte sorterar matavfall. I takt med att obligatorisk matavfallssortering införs kommer denna intäkt försvinna.

Intäkterna för ÅVC är 4,4 mnkr högre än budget. 1,6 mnkr av dessa är för omlastning samt förpackningsinsamling på ÅVC. Även intäkterna för returpapper, skrot samt årskort är högre än budget.

tkr	Intäkter 2024	Budget 2024	Budgetavvikelse intäkter	Utfall 2023
Grundavgifter	84 939	84 200	739	68 533
Återvinningscentraler	13 651	9 281	4 370	11 638
Övriga intäkter	1 813	700	1 113	1 631
Finansieras av grundavgifter	100 404	94 181	6 223	81 802
Slamtömningsavgift	22 630	22 920	-290	20 070
Sop- och latrinhämtning avgifter	129 953	123 225	6 728	111 870
Finansieras av hämtningsavgifter	152 583	146 145	6 438	131 940
Intäkter renhållningsuppdraget	252 987	240 326	12 661	213 742
Förpackningsinsamling	38 811	31 500	7 311	0
Sluttäckning	1 016	1 016	0	1 205
Verksamhetsavfall	761	900	-139	802
Intäkter övrig verksamhet	40 588	33 416	7 172	2 007
Finansiella intäkter	302	20	282	371
Summa intäkter	293 877	273 762	20 115	216 120

Investeringsredovisning

Årets investeringar uppgår till 17,2 mnkr vilket är 19,5 mnkr mindre än budgeterat.

Begagnade kärl som köpts in av tidigare entreprenörer har delats mellan investering och drift utifrån kvarvarande livslängd. Skillnaderna beror på:

- Senareläggning grönt kort ÅVC Stenstorp och ÅVC Floby i avvaktan på återflytt till ordinare plats.
- Ingen leverans av sobbil under året.
- Lägre inköp av kärl för befintlig fastighetsnära insamling, där fler kärl köpts begagnat.
- En omlastningsplats för förpackningar, men budget för två

Investeringar (tkr)	Bokslut 2024	Budget 2024	Avvikelse	Investeringar 2023
Vara ÅVC	86	250	164	415
Götene ÅVC		50	50	375
Floby, Stenstorp		1 700	1 700	
Maskiner och maskintillbehör	2 143	3 015	873	
Bod	215	200	-15	
Asfaltering	481	850	369	
Containrar	89	95	6	2 798
Övriga inventarier	304	390	86	432
Summa Återvinningscentraler	3 317	6 550	3 233	4 019
Sopbilar		2 900	2 900	
Kärl och containrar	6 058	5 300	-758	8 505
Ombyggn kontor Bångahagen				298
Summa Sophämtning	6 058	8 200	2 142	8 803
Kärl och containrar	5 875	15 650	9 775	1 153
Omlastningsplats	1 820	5 800	3 980	
LIP (lättillgänglig insamlingsplats)	165	500	335	
Summa Förpackningsinsamling	7 860	21 950	14 090	1 153
Summa investeringar	17 235	36 700	19 465	13 975

Bilaga 1 Insamlade och behandlade mängder

1. Avfallsmängder inom Sverige och EU

Hushållsavfall, eller kommunalt avfall som det benämns i miljöbalken, utgör bara en liten del av de totalt genererade avfallsmängderna i Sverige.

Enligt Naturvårdsverket var, år 2022, den totala avfallsmängden i Sverige 164 (varav 7,2 miljoner ton var farligt avfall) miljoner ton. Den övervägande delen av dessa mängder är mineralavfall, främst från gruvbranschen (86%). Från hushåll och verksamheter (exklusive gruvverksamhet) uppkom totalt 22,6 miljoner ton avfall. Byggbranschen stod för 13,6 miljoner ton.

I hushållssektorn uppkommer ca 4,3 miljoner ton (0,4 ton/person). Häri ingår förutom ”vanligt restavfall och grovavfall” även elskrot, uttjänta bilar och farligt avfall.

2022 generades enligt Naturverket 4,1 miljoner ton kommunalt avfall. Kommunalt avfall kommer främst från hushåll (81 %). 19% kommer från verksamheter. Exempel på kommunalt avfall från verksamheter är matavfall, restavfall samt förpackningar. Delar av detta kommunala avfall, såsom tex förpackningar från verksamheter, har inte kommunalt insamlingsansvar. 2022 var det bara 40% av det kommunala avfallet som materialåtervanns. Målsättningar inom EU för kommunala avfallet är att senast 2025 så ska:

- Minst 55 viktprocent av det kommunala avfallet ska förberedas för åter användas eller materialåtervinnas. Målnivån ökas så att 2030 är målnivån 60 viktprocent och 2035 65 viktprocent.
- 65% materialåtervinning av allt förpackningsmaterial, nedan finns tabell över målsammanställning för förpackningsavfall i Sverige och EU.

Tabell: Svenska och EU-gemensamma materialåtervinningsmål (viktprocent) för materialåtervinningsgraden av olika förpackningsslag i enlighet med förpackningsförordningen respektive förpackningsdirektivet.

Förpackningsslag	Sverige: Mål till 2029 (viktprocent)	Sverige: Mål från 2030 (viktprocent)	EU: Mål till 2025 (viktprocent)	EU: Mål till 2030 (viktprocent)
Glas	90	90	70	75
Plast (inklusive PET-flaskor med pant)	50	55	50	55
PET-flaskor med pant	90	90	–	–
Papper, papp, kartong och wellpapp	85	85	75	85
Järnbaserad metall (stål)	70	80	70	80
Aluminium (inklusive pantburkar)	50	60	50	60
Pantburkar av aluminium	90	90	–	–
Trä *	25	30	25	30
Allt förpackningsavfall	65	70	65	70

* För trä finns även målet 15 viktprocent till 2024

I en rapport från EU-kommissionen i juni 2023 varnas det om att Sverige som ett av 18 av de 27 medlemsstaterna i EU inte kommer nå EU:s målsättningar. Sverige riskerar böter om inte alla nödvändiga åtgärder för att nå materialåtervinningsmålen vidtas.

Mängden hushållsavfall i EU var för 2022 i genomsnitt 513 kg per EU-medborgare*, där 48% materialåtervanns. Variationen inom EU är stor från 301 kg per invånare i Rumänien till 845 kg/invånare i Österrike. I samma statistik redovisas för Sverige 395 kg per invånare.

(*källa: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Municipal_waste_statistics)

I Sverige minskade har insamlad hushållsavfall enligt Avfall Sveriges rapporteringar minskat varje år sedan 2020.

kg/person	2019	2020	2021	2022	2023
Grovavfall	168	184	177	163	154
Restavfall	169	161	157	152	148
Matavfall*	44	45	46	44	44
Förpackningsavfall	49	54	57	54	53
Returpapper	18	16	14	12	10
Farligt avfall och elavfall	23	25	23	23	22
Totalt insamlad mängd	471	485	474	449	431

Källa: Avfall Sveriges rapport "Svensk avfallshantering, 2023".

2. Hanterade mängder inom A&ÅS

I detta avsnitt redovisas statistik för insamlade mängder av produkter och avfall inom A&ÅS. För att få en jämförande bild även om nya kommuner ansluter till kommunalförbundet redovisas statistiken i huvudsak i kg per invånare.

Statistiken avser A&ÅS verksamhet, vilken från och med 2024 även omfattar insamling av hushållens förpackningar.

I uppgifterna ingår inte, utöver det som samlas in på A&ÅS anläggningar, de materialströmmar som hanteras inom olika typer av återbruk. Det innebär att i siffrorna ingår inte näthandelsföretag som är verksamma inom till exempel matvaror som är på väg att kasseras (exempelvis Matsmart) eller den omfattade handeln med second-hand-produkter och liknande.

Avfallstrappan utgör utgångspunkt för allt arbete med avfall inom EU och Sverige.

Statistikredovisningen nedan följer avfallstrappans steg.

Det översta steget innebär att den totala mängden avfall och avfallets farlighet ska minska, steget därunder innebär öka återanvändningen av varor och produkter, därefter kommer materialåtervinning, energiåtervinning och deponering. Alla omhändertagandeformer har sin funktion och behövs i avfallshanteringen. De nedre stegen utgör viktiga delar för att avgifta de cirkulära flödena, så att det återvunna materialet kan användas till likvärdiga nya produkter. En funktion vars fokus förväntas öka de under de närmste åren.

2.1 Samarbeten för att främja återanvändning

Textilier

Vid A&ÅS återvinningscentraler (ÅVC), utom i Grästorps finns samarbete med Björkåfrihet för insamling av textilier. I Grästorp sker textilinsamlingen i samarbete med Grästorps kommuns arbetsmarknadsenhet (AME).

Insamlad mängd textilier vid A&ÅS återvinningscentraler under 2024 blev 702 ton, vilket är 3,3 kg per invånare, vilket innebär en fortsatt ökad insamlingsmängd sedan textilinsamlingen på ÅVC startades 2013. Ökningen från föregående år var +0,7 kg per invånare.

Av de textilier som samlades in gick 72 procent till återanvändning, 15 procent till materialåtervinning och 13 procent skickades till energiåtervinning (2022 års fördelning).

Användbara saker

Vid 7 av de större ÅVC:erna finns möjlighet att lämna till exempel husgeråd och inredningsföremål för återbruk.

Insamlingen utgör ett komplement till den mottagning som sker inom den stora marknaden för second-handverksamheter som finns i lokalsamhället. A&ÅS insamling på återvinningscentralerna sker i samarbete med lokala second-handverksamheter. Under 2024 var den mängd som tagits emot för försäljning i lokala second-handbutiker 223 ton (1,0 kg per invånare), vilket är i samma storleksordning som föregående år.

De insamlade mängderna bedöms utgöra en mycket liten del av den återbruksverksamhet som sker i samhället idag.

Återbruk av byggavfall/byggprodukter

Ett samarbete för insamling av byggmaterial för renovering och återanvändning har funnits vid Hjo ÅVC sedan andra halvåret 2022. Samarbetet sker med Hjo återbruksfabrik. Under 2024 har 28 ton tagits om hand inom detta samarbete, vilket innebär en betydande ökning jämfört med föregående år då 8,5 ton togs om hand.

2.2 Insamling av avfall

De totala avfallsmängderna insamlade i A&ÅS har ökat, vilket förklaras av att A&ÅS har det kommunala insamlingsansvaret av förpackningar från och med 2024. Om hänsyn tas till att mängden förpackningar inte ingick, samlades det 2024 in ca 440 kg/invånare, vilket får vara en förhållandevis låg mängd då man jämför med tidigare år.

Insamlat avfall per metod

Kg per invånare	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Hämtat med sopbil, varav	189,1	186,2	188,6	195,0	191,9	197,3	204,8	208,6	207,9
Förpackningar	5,4	<i>Producenterna hade insamlingsansvar fram t.o.m 2023</i>							
Returpapper	0,6	0,3	0,1						
Brännbart restavfall	149,7	156,5	159,4	160,7	156,8	163,3	175,8	181,4	186,2
Matavfall	33,4	29,4	29,1	34,3	35,1	34,0	29,0	27,2	21,7
Matavfall till tank	0,3	0,2	0,2	0,3	0,4	0,6	0,4	-	-
Lämnat på ÅVC¹, varav	265,9	223,5	269,9	290,6	355,0	294,7	276,9	281,9	286,2
Brännbart restavfall	28,1	29,6	39,4	50,6	61,7	63,5	68,0	67,9	67,9
Träavfall ²	79,1	80,9	97,6	94,1	133,9	98,5	85,3	85,3	82,2
Trädgårdsavfall ³	43,0	34,2	41,7	44,8	47,4	41,0	36,8	39,8	38,5
Sten, kakel, porslin etc	28,8	25,0	27,7	37,2	40,2	28,2	25,4	27,1	25,2
Förpackningar ⁴	16,0	7,5	8,3	9,7	9,6	9,6	9,3	9,0	9,3
Lämnat på insamlingsplats (LIP)⁵	38,0	12,7	10,9						
Förpackningar	31,8	<i>Producenterna hade insamlingsansvar fram t.o.m 2023</i>							
Returpapper	6,2	12,7 ⁶	10,9 ⁶	<i>Returpapper hade producentansvar fram t.o.m 2021</i>					
Summa	493,0	422,6	469,6	485,9	547,3	492,6	482,1	490,5	494,1

1) I mängderna som redovisat under ÅVC-rubriken redovisas de avfallsslag som utgör de största mängderna som tagits emot på ÅVC. I redovisad mängd ingår även insamling via trädgårdscontainrarna i Skara kommun och insamling via "Samlaren" och liknande.

2) Avser summan av returträ och grenar och ris

3) Avser komposterbart trädgårdsavfall

4) För 2024 redovisas samtliga förpackningar. Mängden förpackningar innan 2023 avser endast wellpapp som då samlades in separat från förpackningsinsamlingen men är ändå en förpackningstyp.

5) Insamlingsplatserna (LIP) kallades tidigare återvinningsstation (ÅVS)

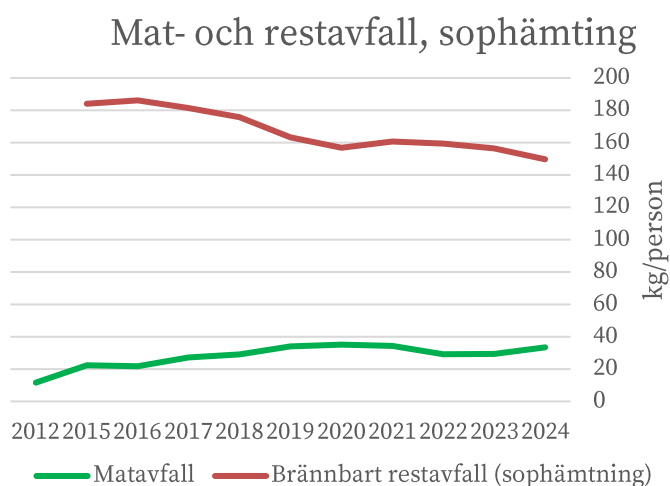
6) Under 2022 och 2023 avser mängderna insamlad mängd returpapper för LIP och ÅVC ihop. Fr o m 2024 redovisas här enbart mängd från ÅVC. Totalt insamlad mängd returpapper 2024 är 11,1 kg/inv.

Från och med 2024 har A&ÅS insamlingsansvar för förpackningar. Under 2024 har insamling skett dels via insamlingsplatserna och fastighetsnära via sopbil. Den fastighetsnära insamlingen som i huvudsak sker vid flerbostadshus har under året utförts av privata entreprenörer som medgetts auktorisation av A&ÅS.

I ovanstående siffror ingår inte fastighetsnära insamling av förpackningar eller insamling vid insamlingsplatserna innan 2024. Fram till och med 2023 skedde insamlingen på producenternas ansvar.

Total insamlad mängd förpackningar under 2024 var 45,3 kg/invånare, vilket är något mer än mängder som producenterna redovisade 2022 (41,7 kg/inv).

Den totala mängden insamlad mat (ökning med 4,0 kg/invånare) och restavfall (minskning med 6,8 kg/invånare) inom sophämtningen har minskat med 2,8 kg/invånare jämfört med föregående år. Den totala mängden mat- och restavfall inom sophämtningen (183 kg per invånare) är fortsatt under riksgenomsnittet. Riksgenomsnittet för 2023 var 192 kg per invånare. Av detta utgjorde matavfall 44 kg.

Inom A&ÅS har insamlad mängd matavfall

ökat betydligt, med 858 ton och uppgick 2024 till 7 279 ton. Insamlad mängd matavfall i ton har ökat inom kommunalförbundet. Detta sker huvudsakligen som en följd av att utsortering av matavfall startade i januari 2024 i Essunga, Grästorp och Götene. I dessa kommuner är utsortering av matavfall obligatoriskt, frivillig utsortering av matavfall finns kvar inom övriga kommuner utom i Gullspång där matavfallsortering är obligatorisk sedan den fastighetsnära insamlingen av förpackningar införts. Krav på obligatorium finns därutöver för samtliga flerbostadshus och liknande som idag sorterar ut förpackningar fastighetsnära.

Naturvårdsverket gör regelbundet en undersökning av uppkommen mängd matavfall. Totalt sett är den långvariga trend att den uppkomna mängden matavfall som slängs minskar. Nedan finns sammanställning av Naturvårdsverkets regelbundna bedömning av uppkomna mängder sedan de påbörjades.

Uppkommen mängd matavfall från hushåll

Kg per invånare	2023	2022	2021	2018	2016	2014	2012
Uppkommen mängd matavfall*	60	61	62	68	72	74	81

*Det som hålls i slasken är exkluderat

Källa: Naturvårdsverket

2.3 Insamling av slam etc från enskilda avloppsanläggningar

Under 2024 samlades totalt 55 684 kubikmeter slam från enskilda avloppsanläggningar in. 2024 är det första året som mängd slam i Essunga samlas in med upphandlad entreprenör.

Både insamlingen och behandlingssätten för slam från små avloppsanläggningar blir alltmer differentierad. Förändringarna på insamlingsidan sker i takt med att nya typer av avloppsanläggningar anläggs. Anläggningstyper, tömningsbehov och de avfallsslag som uppstår förändras i snabb takt. Samtidigt minskar antalet kunder med små avloppsanläggningar. Allt fler bildar samfälligheter eller kopplar på sig mot det kommunala avloppsnätet.

Mängden slam varierar därutöver även över åren beroende på när tömningarna utförs och hur många extra tömningar som beställs.

I och med Grästorps inträde i kommunförbundet sker, via avtal med Grästorps farmartjänst, slamspridning på energiskog (salix).

Insamlad och avlämnad mängd slam från enskilda avloppsanläggningar

Kubikmeter	2024*	2023	2022*	2021	2020	2019
Lämnat vid reningsverk	54 498	41 809	53 960	42 560	41 937	43 460
Mobil rensverk, vätskefas lämnat på VA-nätet	0	0	288	3 518	4 448	1 249
Spridning på åkermark/ energiskog, varav	1 186	1 373	2 278	0	2 503	2 217
Samtliga typer av slam (gödselbrunn i Falköping)	0	0	706	0	2 503	2 217
Samtliga typer av slam (spridning på salix, Grästorp)	1 186	1 373	1 572	<i>Ej aktuellt. A&ÅS ansvariga för slamtömning i Grästorp fr o m 2022</i>		
Summa	55 684	43 182	56 526	46 078	48 888	46 926

*Från 2022 ingår även Vara, Götene Grästorp i ovanstående mängder. Mängd slam i Essunga ingår i mängderna fr o m 2024 då tömningarna sker via av A&ÅS upphandlad entreprenad.

2.4 Insamling av fett från fettavskiljare

Innan justeringen Miljöbalken innebar att begreppet hushållsavfall byttes mot kommunalt avfall (gällande från augusti 2020) var rättspraxis fettavskiljare inte ingick i det kommunala insamlingsansvaret. Detta förändrades i och med införande av begreppet med begreppet kommunalt avfall, i efterföljande utredningar (tex ”Ansvar för kommunalt avfall för vissa enskilda avfallsströmmar”, september 2022) ” har frågan av avreglering av det kommunala insamlingsansvaret av fettavskiljare utvärderas. I lagförslag som återfinns i promemorian kring ”Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi” återfinns inte sådan avreglering.

Med anledning av ovanstående justering har fettavskiljare tagits med i upphandlingar av tömning av enskilda avlopp som sett efter augusti 2020. Detta innebär att insamling har skett av kommunalförbundets upphandlade entreprenör i Vara och Götene från 2023 och i Essunga från 2024. Från och med 2025 omfattas även Grästorp. Införandet av motsvarande ordning i resterande kommuner kommer att införas i samband med nästkommande upphandling av enskilda avlopp. Uppdraget kommer då omfatta kommunalförbundets samtliga medlemskommuner.

Insamlad och omhändertagen mängd fett från fettavskiljare

Kubikmeter	2024	2023
Insamlad mängd	357	245

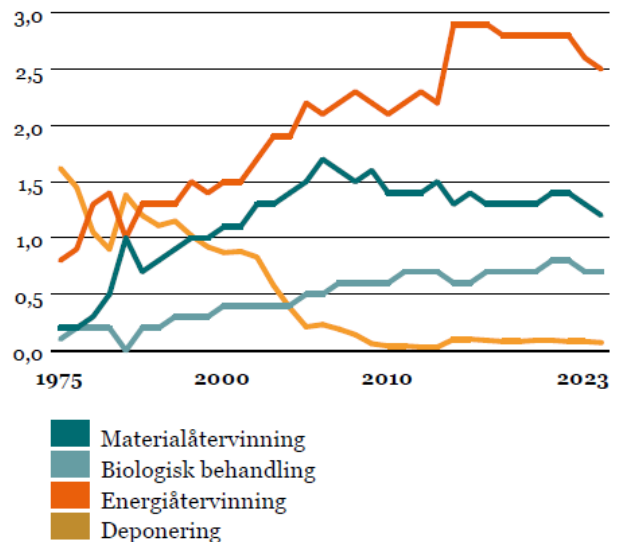
3. Avfallsbehandling

Samtidigt som mängderna avfall har ökat har sättet att behandla avfallet förändrats på ett betydande sätt under de senaste drygt 40 åren. Till höger redovisas hur behandlingen av hushållens avfall förändrats i Sverige under åren.

Källa: Avfall Sveriges rapport ”Svensk avfallshantering, 2023”.

Översikt 1975–2023

miljoner ton

3.1 Avfallsbehandling inom A&ÅS

Mängden avfall som energiåtervinning/termisk behandling har minskar över tid. Trots det utgör energiåtervinning/termisk behandling fortfarande den främsta behandlingsformen. En förhållande vid stor del av det som energiåtervinnins utgörs av träavfall (79,1 kg/ inv eller ca 31 % av det som energiåtervinns/behandlas termiskt).

Under 2024 (2023 år siffror inom parentes) har det inom A&ÅS, utöver slam från små avloppsanläggningar, samlats in totalt 477,7 kg (464,3 kg) avfall per invånare, av detta har:

- 23,0 kg (22,6 kg) el- och farligt avfall samlats in för omhändertagande
- 78,3 kg (64,6 kg) lämnats till biologisk materialåtervinning via rötning eller kompostering
- 116,6 kg (107,8 kg) lämnats till materialåtervinning på annat sätt. I uppgiften ingår mängden förpackningar (53,2 kg). I uppgiften för 2023 ingår mängden förpackningar redovisade av producenterna för 2022 (41,7 kg).
- 256,9 kg (267,0 kg) behandlats via energiåtervinning/behandlas termiskt och använts som bränsle för produktion av värme och el.
- 1,5 kg (1,1 kg) har lämnats till eftersortering.
- 1,4 kg (1,2 kg) lämnats för deponering.

Behandlad mängd hushållsavfall per person i Sverige per behandlingsmetod:
(inkl förpackningsinsamling)

kg/person	2019	2020	2021	2022	2023
Materialåtervinning	113	118	115	108	105
Återvinning av konstruktionsmaterial	14	17	16	15	13
Biologisk återvinning*	70	73	72	69	65
Energiåtervinning	266	268	264	249	242
Deponering	8	9	8	7	6
Totalt behandlad mängd	471	485	474	449	431

Källa: Avfall Sveriges rapport "Svensk avfallshantering, 2023".

3.2 Omhändertagande av farligt avfall

Den största andelen farligt avfall som samlas in på A&ÅS återvinningscentraler utgörs av elavfall och impregnerat träavfall.

Mängd elavfall och annat farligt avfall vid återvinningscentraler

Kg per invånare	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Elavfall ¹	13,1	14,1	14,6	14,1	16,7	14,8	14,1	14,5	15,3
Impregnerat träavfall	7,0	5,9	6,8	8,6	11,3	7,7	6,4	8,1	7,9
Annat farligt avfall ¹	2,9	2,6	2,4	3,0	3,0	2,7	2,6	2,6	2,5
Summa	23,0	22,6	23,8	25,7	31,0	25,2	23,0	25,2	25,7

1) I dessa siffror ingår även mängder från "Samlaren" och liknade

Totala mängden farligt avfall har varit på likvärdig nivå de senaste tre åren.

Stora delar av det farliga avfallet såsom exempelvis färg och oljeavfall materialåtervinns medan impregnerat träavfall energiåtervinns och asbest deponeras.

3.3 Materialåtervinning

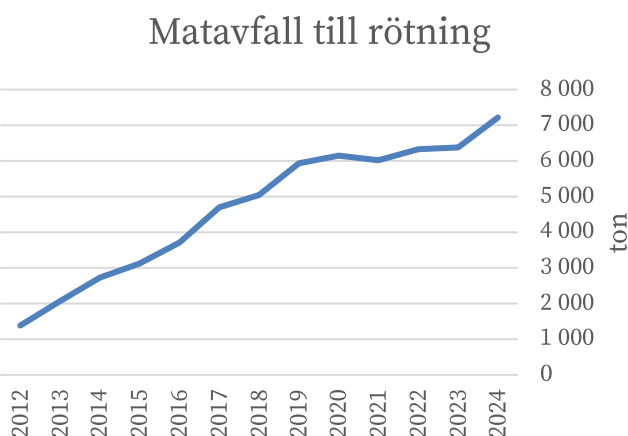
Materialåtervinning delas upp i biologisk återvinning och annan materialåtervinning. Exempel på biologisk återvinning är rötning av matavfall och kompostering av trädgårdsavfall.

Biologisk återvinning

Utöver den insamling av matavfall som skedde i Falköpings kommun 2008 då de blev medlem i kommunalförbundet byggdes matavfallsinsamlingen ut inom kommunalförbundets tidigare 9 medlemskommuner mellan 2011 och 2019. Därefter har mängden ökat till följd av nya medlemskommuner och påbörjad utsortering. Krav på obligatorisk utsortering i Gullspångs småhus (infört tillsammans med fastighetsnära insamling av förpackningar) och flerbostadskunders frivilliga anslutning till matavfallsortering bedöms även ha bidragit något till 2024 års ökade mängder.

Under 2024 ökade matavfallsmängden betydligt, med 858 ton och var därmed 7 279 ton, vilket motsvarar 33,7

kg/invånare. Sett till insamlad mängd per invånare närmar nu sig mängderna insamlad

mängd de nivåer kommunalförbundet hade innan de 4 nya medlemskommunerna Essunga, Grästorp, Götene och Vara anslöt sig 2022

Mängden trädgårdsavfall hushållen lämnar vid återvinningscentralerna varierar över åren. Variationen beror på väder, hur många som har hemmasemester och andra liknade faktorer. Mottagen mängd under trädgårdsavfall 2024 var 43,0 kg/invånare.

Normal nivå på mottagen mängd

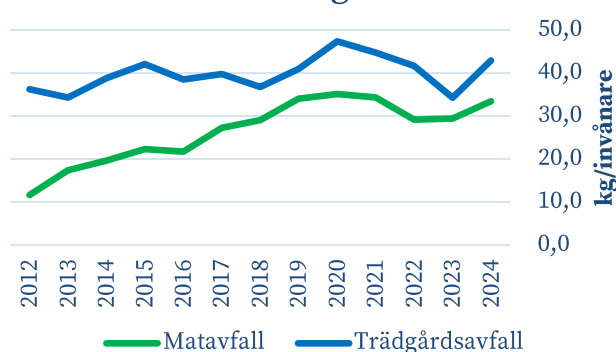
trädgårdsavfall inom A&ÅS är 38 - 42

kg/invånare. Mottagen mängd

trädgårdsavfall var därmed förhållandevis

hög, dock inte lika hög som extremåret 2020 (under Coronapandemin) då 47,4 kg/invånare togs emot.

Mat- och trädgårdsavfall

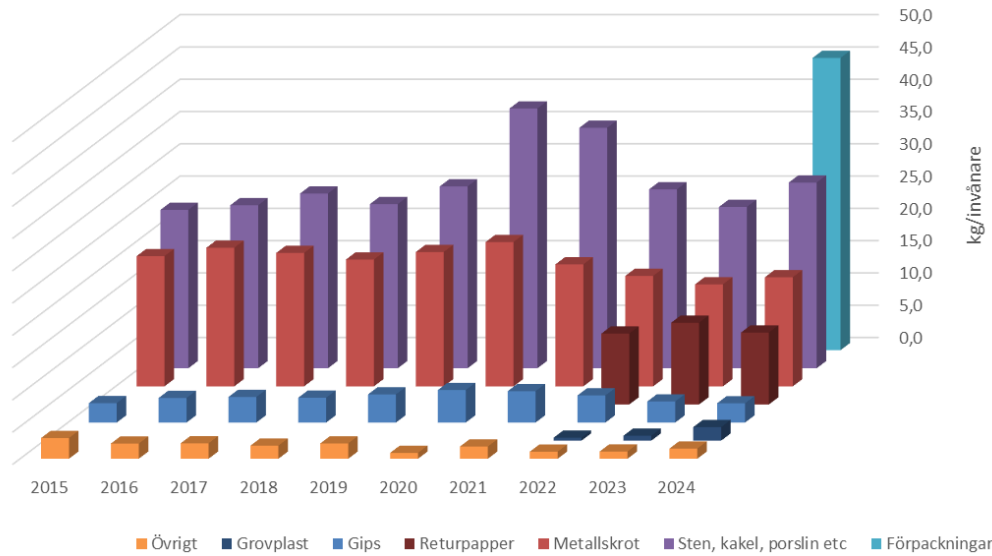
Trädgårdsavfallet som tas emot komposteras och nyttiggörs som växtnäring antingen genom att den säljs som olika typer av jordprodukter eller används i samband med sluttäckning av deponier.

Övrig materialåtervinning

Övrig materialåtervinning utgörs exempelvis av insamling av avfall för materialåtervinning av förpackningar, gips och metallskrot samt användande av sten, kakel, porslin etc i anläggningsändamål vid till exempel vägbyggnationer i samband med sluttäckning av deponier.

Utsorteringen av grovplast som, utöver den sortering som sedan 2021 fanns vid Rödjorna ÅVC, påbörjades i A&ÅS regi 2022 då Vara och Essunga blev medlemmar i kommunalförbundet. Under 2023 påbörjade motsvarande utsortering vid Falevi ÅVC. Under 2024 har utsortering av grovplast införts vid ytterligare 4 ÅVC:er. Vid slutet av 2024 sorterades grovplast ut vid 8 av 21 återvinningscentraler. Mängden grovplast har från föregående år ökat från 165 till 452 ton, vilket motsvarar 2,1 kg/invånare.

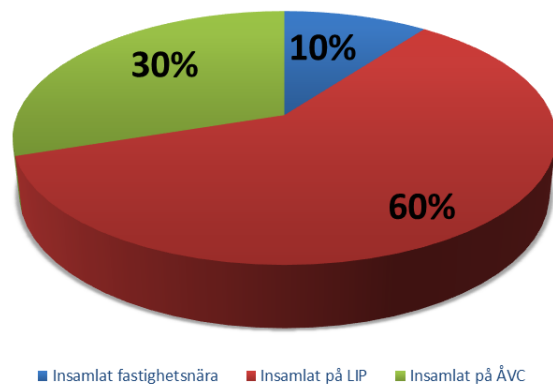
Övrig materialåtervinning

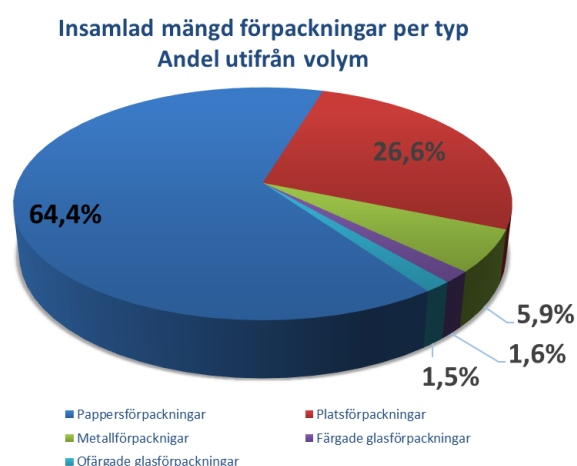
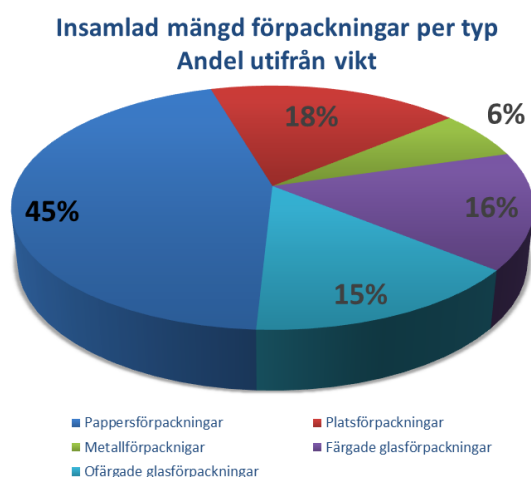
2022 är det första året sedan producentansvaret på returpapper avskaffades. Under 2024 totalt 11,1 kg returpapper in per invånare, vilket innebär jämfört med föregående år en minskning med 1,6 kg/inväånare. Av insamlad mängd returpapper samlades 6,2 kg returpapper via insamlingsplatserna, 4,3 kg samlades in på ÅVC och 0,6 kg samlades in fastighetsnära, vid flerbostadshus eller motsvarande.

2024 är det första året med kommunalt insamlingsansvar för förpackningar. Under 2024 totalt 53,2 kg förpackningar in per invånare. Av detta samlades 31,8 kg via insamlingsplatserna, 16,0 kg samlades in på ÅVC och 5,4 kg samlades in fastighetsnära. Av detta utgjorde den fastighetsnära insamlingen vid småhusen i Gullspång 12% (146 ton av 1 173 ton).

Förpackningar per insamlingsmetod

I graferna ingår även wellpapp insamlat på ÅVC.

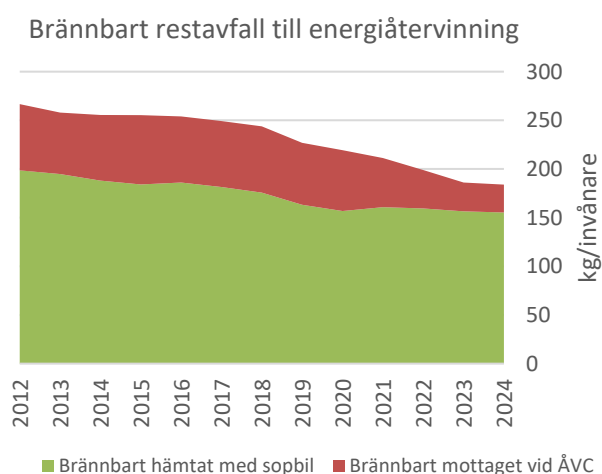
3.4 Energiåtervinning

Energiåtervinning (avfallsförbränning) är en termisk behandling som innebär att energi utvinns av fallet. Avfallet nyttiggörs som bränsle för produktion av värme och el. Avfall lämnats både till Skövde Energi och Lidköping Energi.

Vid Värmekällan, Skövde värmeverks avfallsförbränning i Skövde, producerade under 2023 (vilket utgör de senast tillgängliga uppgifterna) värme motsvarande 160 GWh samt el motsvarande 4,8 GWh. Under 2023 var anläggningens totalt behandlade mängd avfall 58 270 ton. En stor del av denna mängd (32 667 ton) levererade av A&ÅS.

Vid värmeverket i Lidköping energiåtervanns 112 370 ton avfall och 338 GWh värme och 31,6 GWh el producerades under 2023. A&ÅS levererade under 2023 levererade 7 692 tonrestavfall från Vara, Essunga, Grästorp och Götene kommuner till Lidköpings Energi.

Under 2024 har inom A&ÅS har den totala mängden brännbart restavfall minskat med 8,3 kg per invånare. Minskningen sker både inom sophämtningen och på ÅVC. Den tidigt kraftiga minskningen vid ÅVC till följd av införande av ”sortera säcken” har nu börjat plana ut sedan införandet skett på de flesta av kommunalförbundets ÅVC:er.

Mängd avfall till energiåtervinning/bränsle

Kg per invånare	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Restavfall via sopkärl	149,7	156,5	159,4	160,7	156,8	163,3	175,8	181,4	186,2
Restavfall på ÅVC	28,1	29,6	39,4	50,6	62,5	63,5	68,0	67,9	67,9
Träavfall på ÅVC	79,1	80,9	97,6	94,1	133,9	98,5	85,3	85,3	82,2
Summa	256,9	267,0	296,4	305,4	353,2	325,3	329,1	334,6	336,3

Träavfall, som här både avser returträ samt grenar och ris, nyttiggörs i huvudsak vid anläggningar vars bränsle helt eller till del utgörs av träavfall och skogsflis/pellets. Träavfallet ersätter därmed jungfruligt material från skogsavverkningar.

Mängden träavfall som inkommit till återvinningscentralerna varierar kraftigt under åren. Mängden träavfall har dock sjunkit kraftigt sedan extremåret 2020 (Corona). Mottagen mängd för 2024 är lägre än 2023.

3.5 Deponering

Det som normalt lämnas till deponin från A&ÅS återvinningscentraler utgörs enbart av isoleringsprodukter av sten- och glasfiberull.

Riksgenomsnittet för deponerade mängder från ÅVC för 2023 var 6 kg per invånare enligt Avfall Sveriges rapport "Svensk avfallshantering, 2023".

Mängden avfall till deponi inom A&ÅS område åter på 1,4 kg per invånare, vilket får ses som normal mängd inom A&ÅS. Mängden understiger klart riksgenomsnittet.

Mängd avfall till deponi

Kg per invånare	2024	2023	2022**	2021	2020	2019	2018	2017	2016*
Avfall till deponi	1,4	1,2	1,8	1,2	1,3	1,0	1,4	1,4	5,5

* Från och med 2016 ingår Gullspång och Mariestad i siffrorna.

** Från och med 2022 ingår Götene, Vara, Essunga och Grästorp med i siffrorna.

3.6 Avfall till eftersortering

Inom A&ÅS lämnas vanligen enbart fönster till eftersortering. Under 2023 samlades 321 ton fönster in, vilket motsvarar ca 1,5 kg/invånare. Av fönstren blir glas, som används i konstruktionsmaterial, och fönsterkarmar som lämnas antingen som metallåtervinning eller till energiåtervinning beroende på vad de består av.

I och med att ÅVC i Vara nu drivs i egen regi har mängden avfall till eftersortering har minskat sedan 2022. Detta sedan den tidigare fraktion med blandavfall som samlats in för eftersortering under den tid ÅVC:n drevs av Ragn-Sells har utgått.

Mängd avfall till eftersortering

Kg per invånare	2024	2023	2022
Avfall till eftersortering	1,5	1,1	2,7

Godkänd av kommunfullmäktige

Datum för kommunfullmäktiges godkännande läggs in efter beslut är taget.

Essunga kommun
Falköpings kommun
Grästorps kommun
Gullspångs kommun
Götene kommun
Hjo kommun
Karlsborgs kommun
Mariestads kommun
Skara kommun
Skövde kommun
Tibro kommun
Töreboda kommun
Vara kommun